

IGEHIRDETŐ

EGYHÁZI BESZÉDEK GYŰJTEMÉNYE

Kiadják

Révész János

ev. lelkész

Soltész Elemér

ref. lelkész

szerkesztők

Megjelenik havonként

Tartalom

Dr. Tóth Lajos: Örök vágy, örök küzdelem. — <i>Vasárnapi</i>	297
Beyer Fülöp: Ha jó napokat akartok látni . . . — <i>Vasárnapi</i>	303
Bucsei László: Ki az én felebarátom? — <i>Vasárnapi</i>	313
Duszik Lajos: Van gondviselés. — <i>Vasárnapi</i>	321
Hallgató János: Egymás terhét hordozzuk. — <i>Háboru idején</i>	330
Rédei Károly: Akarsz-e meggyógyulni? — <i>Vasárnapi</i>	336
Csernák Béla: Tábittha. — <i>Vasárnapi</i>	340

Kiadóhivatal
Nagybánya
Híd-utca 19. sz.

Nánásy István
nyomása
Nagybánya

Egész évre 12 K
Félévre . . 6 K
Negyedévre 3 K

Előfizetőinkhez. Az augusztusi füzetben vasárnapi (alkalmi) beszédeket hozunk.

B. L. *Bucsatelep.* Máskor is szívesen látjuk. — H. J. *Felsőméra.* A másik is jönni fog. — D. L. *Miskolcz.* Fődolog, hogy az ember ne akarjon *egy* beszédben *mindent* elmondani. — *Többeknek,* akiknek kedves szokásuk, hogy az utalványlapra nyomott gyöngéd figyelmeztetés ellenére kevesebb bélyeget ragasztanak föl, mint amennyi dukál: A postautalványt a feladó tartozik bérmentesíteni. A bérmentesítési díj Nagybányára — mert itt is házhoz viszik ki az utalványokat — 10 koronáig 20 fillér, 10 koronán felül 50 koronáig 30 fillér (nem pedig 15, illetve 20 fillér). Lásd bővebben a postautalványon az „Utalványozási díjak” alatt olvasható jegyzetet.

Páhy József táborigazgató „A gyakorlati lelkigondozás körvonalai” című munkája Debreczenben, Hoffmann és Kronovitz cégénél kapható; ízve 4 K 80 f, kötve 7 K 20 f. A jövedelem egy része a sárospataki főiskoláé. A könyv kiadását b. e. Novák Lajos volt sárospataki theol. tanár ajánlotta.

AZ IGEHIRDETŐ kiadóhivatalában kapható:

SOLTESZ JÁNOS

* * *

KONFIRMÁCIÓI KÁTÉ

REFORMÁTUS NÖVENDEK SZÁMÁRA

* * *

Ötödik átdolgozott kiadás

* * *

Ára 24 fillér

— Legalább 10 példány megrendelésénél darabja 20 fillér. —

Mutatvány-példányt szívesen küldünk.

ÖRÖK VÁGY, ÖRÖK KÜZDELEM.

— Vasárnapi. —

Róm. 8, 19—21.

Isten kegyelméből a letűnt sok század folyamán keresztyénségünk elterjedt a világon. Keresztyén az egyes ember, a társadalom, keresztyén elvek vezérlik az állami törvényhozást. Azt kellene mindebből gondolnunk, hogy Isten közellétét érzi a magán és a társadalmi élet egyaránt s hogy Isten országa megalakult úgy bennünk, mint közöttünk. Pedig mindez még csak vágyaink és küzdelmeink tárgya. Az egyházi ének epekedően zendül meg ajkainkon:

Örök Isten, merre, merre vagy?
Vajjon hol van a te országod?

Soha sem talált ez ének oly erős visszhangra a lelkekben, mint éppen manapság. Soha sem vágyakoztunk Isten után és az ő országa után annyira, mint ebben a háborus világban, melyben tőle elfordulva oly nagyon alászállott az emberi élet értéke.

Ránk nézve ma az élet küzdelem, teher, majdnem elviselhetetlen teher; annál terhesebb, mennél érzékenyebben vesszük azt a nagy különbséget, ami fennáll a való élet bűnei, harczi és Isten országának igazsága közt. Akaratlanul fölvetődik bennünk ilyenkor a kérdés: mit érezhetett Jézus, mit az ő apostolai, kik még kirívóbban látták a való élet és az isteni hivatás közt levő nagy távolságot? S nemcsak látták, hanem ennek áldozatai is lettek.

Jól esik tudnunk, hogy e nagy ellentét nem zavarta meg lelkük békéjét, nem tette őket elkeseredettekké, hanem a bűnösök iránt nagy szeretettel munkálkodtak. Nem-

csak a bűnt és a méltatlanságot vették észre kortársaikban, hanem a bűnös lelkeknek nagy küzdelmét, epekedő vágyakozását is, mellyel a teremtett világ nyög és fohászkodik. Reménykedésüknek és küzdelmüknek célja megszabadulni a rothadandóság bilincseiből, hogy megjelenjék közöttük és bennük Isten fiainak dicsősége.

Erről szándékozom néhány gondolattal elmélkedni a fölolvastott szent igék alapján.

✽

A legujabb korban bámulatos előhaladást tettek a természettudományok. Hála Istennek érte, mert vívmányaik mindennapi életünket szebbé, gazdagabbá és kényelmesebbé tették. Sőt azt is örömmel kell megvallanunk, hogy világnézetünk is tökéletesedett általuk. Baj csak ott van, ha valaki e tudományok megbecsülésében, igazságaiknak megértésében egyoldaluvá talál lenni; ha a természetnek anyagi erői mellett elfelejti a lelki tényezőket és értékeket.

Mit mondanak a természettudomány emberei e földi életről? Általánosan elterjedt és mindenkitől ismert a létért való küzdelem jelszava. A mindennapi élet csakugyan valónak bizonyítja.

Küzdünk mindannyian a létért, a mindennapi kenyérért. A földműves arcának veritéke azért hull, az iparos éjt nappallá téve azért ügyeskedik és tökéletesíti magát, a hivatalnok azért görnyed irodájában, a munkás azért fekteti munkába testi-lelki egész erejét, hogy megéljen, megszerezze a mindennapi szükségleteket maga és övéi számára. Ha az élet szürkeségéből nagyobb összeütközések emelkednek ki, ha osztály osztállyal, nép néppel áll szemben, ha világháboru borítja vérbe és lángba a máskor békés munkálkodás művelt országait: mindezeknek rugójuk, mozgató erejük szintén a kenyér, a megélhetés, a hatalom kérdése; mindezek a létért való küzdelemnek különféle megnyilvánulásai.

Megdönthetetlen igazság ez; de sajnálatra méltó küzdői volnánk e világi életnek, ha csak ennyi volna a teljes igazság; ha csupán anyagi értékeknek, nyers erőknak mérkőzése volna ez az állandó létért való küzdelem. Istennek

hála, hogy nem úgy van; hogy a test és testiek mellett be van vonva a küzdelembe a lélek, a szellem is minden lelki javával és értékével.

Csak futó pillantást vessünk a bibliába s mindjárt fölfedezzük az első lapon Kain és Ábel szembenállását, a jónak és rosznak, a bűnnek és erénynek állandó harcát, mely velük kezdődik és utánuk folytatódik keresztül minden időközön, melyekről a biblia tanuskodik. Tanuságtételét megerősíti a tapasztalat. Valóban a bűnnek és erénynek, az igazságnak és hamisságnak küzdelme az élet.

Az igazság, az erény van érvényesülésre és uralomra hivatva; de mégis hányszor áll szembe vele, hányszor akarja az uralmat elragadni tőle a bűn! Innen származnak az életnek ezernyi küzdelmei, kísértései és csábításai. Küzdelem a bűn és igazságtalanság élete is, mert mindenki átérzi, hogy ellentétüknek kellene érvényesülni; éppen ezért csak ezernyi csábítás, kísértés, megtévesztés, alakoskodás, egyszóval küzdelem segíti elő fenmaradásukat. De küzdelem az erény és igazság élete is, mert szilárdság, harcedzettség, benső erő és kitartás nélkül nem ismertünk sehol sem erényt, sem tisztaságot, sem igazságot.

Mennél szélesebb látáskörünk van az életben, annál hatalmasabb bizonyítékait találjuk meg annak, hogy életünk a jó és rossz állandó küzdelme. A világháború borzalmas mérkőzésében a jó és rossz, az igazság és csalárdság, az önzetlen áldozatkészség és az önérdék-hajhászat küzdelmét nem olyan nehéz fölfedezni. És ha még azt lehetne mondanunk, hogy ellenfeleink képviselik a gonoszt, a mi küzdelmünket pedig mindenben az erény magasztossága jellemzi: nagy vigasztalás és megnyugvás volna számunkra. Sajnos azonban, hogy nálunk is van gyökere a bűnnek; még e világégés, ez élet-halálharc sem tudta lelkünk mélyében a jó és rossz küzdelmét megszüntetni. Mig kint száz-ezrek életükkel és vérükkel, bent milliók arcuk veritékével és életük nehéz nélkülözéseivel adják az áldozatkész életnek szép példáját, addig más ezer meg ezer a küzdelem, nyomoruság és szenvedés önző vámszedője közöttünk.

Valóban, a jó és rossz állandó, mindenre kiterjedő szomorú küzdelme ez a földi élet. Szomorú, de mégis vigasz-

talóbb, mintha csupán a természeti nyers erők mérkőzését kellene látnunk a létért való nehéz küzdelemben. Megemésztődni és elmulni a létért vívott örök harcban: kétségbeejtő gondolat volna minden öntudatos emberre. Küzdeni a jó és az erény harcát a bűn ellen: sokkal fölelőbb, magasztosabb hivatás, még ha vértanúk gyanánt kell is elhullanunk. Magasztosabb; de hogy' tudjuk szívünk mélyén megtartani tisztán az emberszeretetet, ha emberi küzdelmeinkben a bűn és gonoszság harcát látjuk magunkkal szemben? Ehhez világosságot és erőt csak Jézus tanítása, szent életének példája és apostolainak életküzdeme ad.

*

Pál apostol előbb a zsidók, majd a pogányok közt hirdette Isten országának evangéliomát. Jerusálemből indult meg ellene az a vak gyűlölködés és üldözés, mely végigkísérte minden térítő útján egész addig, míg végre Rómában vértanu halálra juttatta. Látta a zsidóknak megmerevedett szertartásos vallását, az üdvösségből másokat kirekesztő büszkeségét; látta a pogány világ mély erkölcsi sülyedését, mérhetetlen önzését és minden műveltsége mellett szánandó megtévelyedését. Tudta, hogy mindezek gyógyítására csak egy orvosság van: *hirdetni Krisztust, a megfeszítettet*. Azt is tudta, hogy nem könnyű föladat szembeszállani mind a zsidó, mind a pogány világnézettel; ebből harcznak kell támadnia életre halálra, mert a *Megfeszített a zsidók szemében botrány, a pogányokéban pedig ostobaság*. Ép' ezért ez a küzdelem nem muló ellenségeskedést jelent, hanem egész életének megkeserítését, munkája gyümölcseinek lehető megsemmisítését a zsidók részéről, vértanú halálát a pogány római hatalom részéről.

Annál magasztosabb tehát az apostol életfölfogása, mely ellenségeiben nemcsak a bűnt látta, mely ellen küzdenie kell, hanem a bűnöst is, kit szeretnie, kiért élni, halni, munkálkodni élethivatása. Ebben a földi életben nemcsak a jó és rossz szakadatlan küzdelmét vette észre, hanem mint Jézus tanítványa Istennek vezérletét és gondviselő kezét is, ki küzdelem által vezeti halandó gyermekeit örök céljuk és üdvük felé.

Ebben a mélységes meggyőződésben vallja, hogy az egész teremtett világ hiábavalóságnak van alávetve; nem önként, mintha e szolgaságban találná meg boldogságát, hanem annak az Istennek akarata szerint, aki küzdelmeink és tapasztalataink által akar minket tökéletesíteni, megszentelni; így fejleszti bennünk azt az emberi méltóságot, hogy Isten fiai jelenjenek meg mibennünk s az ő szent képmásának dicsősége ragyogjon mirajtunk.

Ne gondoljátok, hogy ezek az Ur Jézus lelkes tanítványának elragadtatott szavai, melyek a valóságtól távol állanak. Pál apostol első sorban a gyakorlati élet embere volt, ki a való életet és az emberi lelket a maga szenvedéseiből és küzdelmeiből ismerte. Észrevette az emberi lélek mélyén a bűnt, a szenvedélyek és indulatok hatalmát is, de hasonlóképen meglátta az örök epekedést is, a jó és nemes után. Megérezte még ellenfeleinél is az Isten és szent képmása után élő sóvárgást, mely annál epekedőbb, mennél messzebb szakítanak el valakit tőle megtévedései.

Ezért írja a rómaiaknak, hogy az egész *teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését. Mert tudjuk, hogy az egész teremtett világ egyetemben fohászodik és nyög mindidáig azzal a reménységgel, hogy megszabadul a rothadandóság rabságától az Isten fiai dicsőségének szabadságára.*

Csakugyan ezután epekedik és kívánkozik mindenki. A zsidó Mózes törvényeinek szertartásos tisztaságáért és szentségéért rajong; azért különzi el magát más népektől, azért támad az evangéliom szabadsága ellen, mert hite szerint csak a *sekhina* fényében, Jerusálem fölemelkedésében ragyog méltóképen Isten fiainak és választottjainak dicsősége. A görögnek mindezek iránt kevesebb érzeke van, de nagyra becsüli a szépet és igazat, a tudományt és művészetet, a fortélyt és az ügyességet s mindent áldozatul hoz, mindent megbocsát értük. Róma az egész világ gyűlöletét vonta magára zsarnoksága miatt. De amíg a világot hatalma alá igazta és bűneivel megmételtyezte, egyuttal jogot szolgáltatni, igazságot tenni is igyekezett alattvaló népeinek és a művelődés sok nemes értékével gazdagította őket.

Óh nemcsak a bűnt látja tehát Pál apostol abban a világban, melytől szenved, hanem az igazért és jóért való epekedést, örök vágyat is, melyet csak a gyarlóság és szenvedélyek vezetnek téves utakra és állítanak örök küzdelembe. Szerved ebben a küzdelemben és emésztődik mindenki, de a fölemelkedett apostoli lélekben nincs sem kétségbeesés, sem harag. Ő tudja, hogy az Istent féltőknek minden javukra van. E küzdelem eredményeként Isten fiai dicsőségének és méltóságának kell megjelennie bennünk és rajtunk. Ezért nem kétségbeeső, hanem szinte diadalmasak az apostol szenvedései, aki örömmel teszi a hitvallást: *Amiket most szenvedünk, nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, mely nekünk — és bennünk — megjelentetik.*

*

Jó nekünk ma, e világháboru szenvedései és küzdelmei közt ezt a magasztos keresztyén életfölfogást halalni. Sokszor azt gondoljuk, nincs is más baj a világon, mint a háború, nincs más vágy, mint amely a békeesség után epesztí milliók lelkét. Valójában pedig örök sóvárgás, egyuttal örök küzdelem ez a földi élet; a méretek változhatnak, az összeütközések heve alább szállhat, de a küzdelem meg nem szűnik, a vágy el nem mulik e földön soha.

Küzdünk a létért és annak mindennapi szükségleteiért; küzdünk az igazságért és jogért, de nem feledjük el sohasem, hogy velünk szemben álló embertársaink is ugyanezt a küzdelmet, szenvedést és nélkülözést állják, mint mi. Emberek vagyunk mindannyian, küzdelmünkben nagyobb része van a tévedésnek és homálynak, mint a határozott roszakaratnak és a bűnnek. Ezért nem lehetünk soha szeretetlenek, ezért nem feledhetjük még ellenségeinkkel szemben sem a részvét és kölcsönös segítség parancsát.

Életküzdelmeinket nem letiprás végett engedi az Ur, hanem, hogy kiszabadulva általuk a rothadandóság homályából és szolgaságából, Isten fiainak dicsősége és méltósága ragyogjon rajtunk, ami háboruban és békében egyaránt epekedő kívánságunk az Ur Jézus Krisztus által.

Amen.

DR. TÓTH LAJOS.

Aki jó napokat akar látni, tiltsa meg nyelvét a gonosztól; ne beszéljen olyasmit, ami másnak fájdalmat okoz. Sok embernek van titkos belső sebe. Az idő talán behegesztette ezeket a sebeket. Talán erős lelki erővel visszafojtja a fájdalmakat. Tanult elfelejteni. Senki azokat meggondolatlan beszéddel újra föl ne szakgassa. Még kevésbbé jól meggondolt beszéddel, csak azért, hogy sebet ejtsen az amugy is erősen megsebzett lelken. Minden embernek vannak gyöngéi. A mi keresztyén kötelességünk, hogy a lélek eme betegségeit meggyógyítsuk. Ám vedd, atyámfia, a tévelygőt magadhoz s tedd kezedet rá, hogy megjavítsad. Ámde gondold meg minden szavadat, hogy könnyelmű dorgálásoddal avagy meggondolatlan intéseddal a bajt ne csak öregbítsed . . . Minden embernek vannak sajátos eszméi. Lehetnek embertársaidnak oly eszméi, amiket te nem helyeselsz; lehetnek oly eszméi is, amiket te károsaknak tartasz, akár azért, mert azok valóban olyanok, akár azért, mert te hamisan ítéled meg azokat. Emberi természetünk hajt rá, hogy olyan eszmék ellen küzdjünk, amiket téveseknek tartunk. Küzdjünk is ellenök. Az eszmék e küzdelmei által fejlődik az emberi művelődés, tisztulnak a nézetek, derül ki az igazság. Ámde tiltsuk meg nyelvünket a gonosztól, ne engedjük meg, hogy a hév elragadjon a féktelenségig és gorombaságig. Minden embernek drága kincse a becsülete. Arannyal és ezüsttel meg sem mérhető. Könnyelmű ítélkezéssel vagy rágalmazással, meggondolatlan beszéddel ne gázoljunk senkinek a becsületében. *Ne ítéljetez, hogy meg ne ítéltessetek. Ne adjátok azt, ami szent, az ebeknek, se gyöngyeiteket ne hánnyjátok a disznók elé,* mondja az Ur. Azért, aki akarja az életet szeretni és jó napokat látni, tiltsa meg nyelvét a gonosztól. Minden meggondolatlan szó sebeket ejt, visszavonást szül, békétlenségre vezet. Már pedig a keresztyén embernek a békességet kell keresnie és követnie.

Aki jó napokat akar látni, tiltsa meg nyelvét a gonosztól; legyen beszédében meggondolt; ne beszéljen olyant, ami az ő becsületét megrontja. Emennek mindenről, mindenütt és mindenkor fecsegnie kell, ha nyilvánvaló is, hogy nem ért ahhoz, amiről szó van, vagy ha a

hely és idő nem is megfelelő; amaz minden szavával önmagát tolja előtérbe, folyton csak dicsekszik valamijével . . . s mind a kettő neveltséges lesz. Emez ledér, trágár élczekben leli örökös mulatságát, amaz kétértelmű megjegyzéseiben. Emez folytonosan esküdözik, amaz csúfosan káromkodik és átkozódik minden csekélységért, nem törődve azzal, hogy a kicsinyeket megbotránkoztatja s hogy minden szavával egy-egy ártatlan lelket tör meg. *A szívnek teljességéből szól a száj. Mert a szívből származnak a gonosz gondolatok. Ezek fertőztetik meg az embert.* Ezért, ha jó napokat akarunk látni, legyünk beszédünkben meggondoltak s igazak.

Mert aki akarja az életet szeretni, jó napokat látni, tiltsa meg nyelvét a gonosztól *és ajkait, hogy ne szóljanak álnokságot.*

Szóljunk mindig igazat. Ne hazudjunk soha. A hazugságok senki becsületét nem emelik, inkább csak félszeg helyzeteket teremtenek. Sokszor azonban ennél nagyobb zavart okoznak. Nem egy heves küzdelem hazugságból indult ki. Azért ne hazudjunk soha. *És tiltsa meg ajkait, hogy ne szóljanak álnokságot.* Ne hirdessünk tanokat, amiket magunk sem hiszünk. Ne dicsérjünk eszméket, amiket magunk veszedelmeseknek tartunk, csupán hatalomvágyból, vagy anyagi nyereségből, avagy csak azért, hogy tapsokat arassunk és az emberek dicsőítsenek. Mélyen elszomorító dolog, hogy különösen a közélet még keresztényen államokban is csupa álnoksággal, képmutatással van megmételvezve. Ez zavarja össze az államok belső életét és nyugalmit, ez okozza mindig a véres háborukat. E most dúló nehéz háborúnak is álnok hazugság a szülőanyja és fentartója. Mélyen elszomorító, hogy egész társadalmi életünk csupa képmutatásból és álnokságból tengődik; sőt sokszor a családi élet is hazug álnokságon épült föl. Ezért is oly sok a szerencsétlen házasság. Ezért is annyi a csalódás az életben.

Azért aki akarja szeretni az életet, jó napokat látni, az szentelje meg az Istent az ő szívében. Legyen olyan, mint amilyennek kell lennie Isten gyermekének. Legyen minden beszédében igaz és meggondolt.

3.

De legyen minden cselekvésében *lelkiismeretes* is.

Igy olvassuk alapigénkben: Mert aki akarja az életet szeretni, jó napokat látni . . . *forduljon el a gonosztól és cselekedjék jót; keresse a békességet és kövesse azt. Mert az Ur szemei az igazakon vannak és az ő fülei azoknak könyörgésein; az Ur orczája pedig a gonoszt cselekvőkön. És kicsoda az, aki bántalmaz titeket, ha a jónak követői lesztek?*

Aki jó napokat akar látni, az *forduljon el a gonosztól*. Ne akarjon senkinek ártani. Irigység, gyűlölet ne vezérelje arra, hogy másnak ártson. De könnyelműség se, még kevésbé önzés és haszonlesés. Ne akarjon az egyik mindent megnyerni, nem törődve azzal, hogy ez által a másik, a szomszédja, nélkülöz. Aki jó napokat akar látni, az *forduljon el a gonosztól*. Ne akarjon senkinek fájdalmakat okozni, sem duhaj jókedvből, sem bántó büszkeségből, vagy pedig — ami még ennél is rosszabb — csak-hogy parázna és ledér természetét kielégítse. Aki jó napokat akar látni, az *forduljon el a gonosztól*. Ne keresse mindig csak a magáét. Ne lustálkodjék. Ne tolakodjék erővel az életben előre, úgy, hogy félre lökje maga előtt azt, aki nálánál érdemesebb. Ne akarjon az életben dőzsölni, míg mások mellette éheznek. Ne akarjon minden nap vígan lenni és biborba, patyolatba öltözködni, míg ajtaja előtt fekszenek a szegény Lázárok s ezeknek nincs egy falat száraz kenyérük, mellyel éhségüket elverjék és nincsen rongy ruhájuk sem, mellyel testük sebeit betakarják, hogy a nap ne égesse, az ebek ne nyaldossák azokat. Ne akarjon okvetlenül fényes palotában lakni, míg felebarátainak nincsen hová fejüket lehajtaniok. Aki jó napokat akar látni, *forduljon el a gonosztól*, komolyan, lelkiismeretesen, hogy a legkisebb gonoszságot is elkerülje.

Az Ur orczája pedig a gonoszt cselekvőkön van. Ami hibát ember észre nem vesz, azt az Ur számon tartja és megítéli. Ahová emberi szem be nem tekinthet, a sötét éjszakába, a bezárt lakásokba, az Ur szemei oda látnak s meglátják a gonosz tetteket. Az Ur megvizsgálja a

veséket és az ő szemei betekintenek a szív legtitkosabb rejtekébe s számon kérik a bűnös gondolatokat is. *Az Ur orczája pedig a gonoszt cselekvőkön van.* Nincs az a csekély bűn, nincs az a rejtett hiba, amelyet észre ne venne és meg ne torolna. Minden bűn maga után vonja büntetését, megzavarja békességünket, elveszi lelkünk csendes nyugalját. Azért aki akarja az életet szeretni, jó napokat látni, forduljon el a gonosztól komolyan, lelkiismeretesen.

És cselekedjék jót, szintoly komolyan és lelkiismeretesen. Ne tekintsen csupán a maga hasznára, hanem mások hasznára is. Szeretettel kötözze be másnak sebét és enyhítse másnak nyomorát. Ne akarja leszedni az élet örömeit a maga számára, hanem örvendeztessen másokat is. Ne keresse élete kényelmét, hanem vegye magára a maga keresztyét és úgy kövesse Krisztusát. Forgassa a talentumokat, miket Isten adott, Istennek dicsőségére. Munkálkodjék híven abban az állásban, abban a munkakörben, melyet Isten kegyelme számára kijelölt. Tegye meg kötelességét pontosan, lelkiismeretesen. *Mert az Ur szemei az igazakon vannak.* Ami munkát emberi szem észre nem vesz és meg nem becsül, azt az Ur észreveszi és megjutalmazza. *És cselekedjék jót,* nem képmutatásból, nem dicsekvésből, hanem szíve jóságából, jó lelkének belső sugallatából. Osztogass, atyámfia, alamizsnát a szűkölködőknek, de úgy, hogy adományaidal meg ne sértsed őket. Osztogasd titkosan, hogy ember meg ne dicsérjen s ne tartsd számon, amit adsz. *Ne tudja a te balkezed, mit cselekszik jobbkezed. A te Atyád, aki titkon néz, megfizet néked nyilván.* Az Ur szemei az igazakon vannak s ő megjutalmaz minden titkos jótéteményt.

És az ő fülei azoknak könyörgésein. A jó ember szívének minden titkos vágya beteljesedik. Hiszen a jó embernek, az igazi jó embernek s nem a jóság képmutatójának, nincsen egyéb vágya, mint hogy körülötte békeség, boldogság legyen s azt jótéteményeivel legalább elősegíti, ezzel lelki nyugalját megteremti önmagának. A jó lelkiismeret a legpuhább derékalj. Ezt tőle semmi el nem veszi. Sem a sors mostohasága, sem az emberek gonosz-

sága azt meg nem zavarja. Sőt, ha a gonoszság és álnokság néki pályája kezdetén ártani akart is, ellenségei lassan megszégyenülnek és eléri azt is, amit nem keresett: embertársainak becsülését, szeretetét. *És kicsoda az, aki bántalmaz titeket, ha a jónak követői lesztek?* kérdi az apostol s a felelet reá, amint szavaiból kiérzik: senki, senki őket nem bántalmazhatja, őket csak áldhatják az emberek is. Azért aki akarja az életet szeretni, jó napokat látni, az szentelje meg Istent az ő szívében. Legyen jó, mint amilyen jó az ő mennyei Atyja. Legyen minden cselekvésében lelkiismeretes.

4.

És legyen a szenvedések közt *türelmes*, Istentől minden jót várván.

Igy olvassuk alapigénk végén: *De ha szenvedtek is az igazságért, boldogok vagytok, azoktól való félelemből pedig ne féljétek, se zavarba ne essetek; az Ur Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben.*

A sötétség nem szívleli a világosságot, sőt gyűlöli azt. A jó embert nem biztosítja jósága az ellen, hogy a gonoszság fiai ne üldözzék őt. Sőt mennél derekabb az ember, annál több az ellensége, annál nagyobb a küzdelem ellene, annál többet kell az igazságért szenvednie. A Krisztusokat keresztre feszítik. A Luthereket egyházi átok alá vetik. És sok derék embert kigúnyolnak e világ emberei. Ámde mindez ne hozzon zavarba. Legyünk szenvedéseinkben türelmesek. Szenteljük meg Istent a mi szívében. Ne vonjuk kétségbe az ő hatalmát, hogy ellenségeinket előbb-utóbb szégyenbe dönti. Ne vonjuk kétségbe, hogy előbb-utóbb mégis csak az igaznak nyújtja a pálmát. Jerusálem főpapjai hiába dühöngtek Krisztus ellen és az ő tanítványai ellen: Jerusálem elbukott és a Krisztus egyháza megmaradt. Sőt az Ur kezében az üldözö Saulok Pál apostolokká válnak.

Azért legyünk szenvedéseink közt türelmesek, Istentől várván minden jót. Sőt ha szenvedtek is az igazságért, boldogok vagytok. Ha mindjárt az első szenvedésre megremegünk, az első csalódás után ellankadunk, működésünk

látszólagos sikertelensége miatt elfáradunk: semmi jót nem művelhetünk. Minden fáradozásunk teljesen kárba vészett, s eltűnik lelkünk békéje, nyugalma. Ezt pedig a külső nyugalom nem pótolhatja semmiképen. Elveszítettük akkor az életnek koronáját, ékességét, de elveszítettük a jövő élet reményét is. Azért aki akarja az életet szeretni és jó napokat látni, az szentelje meg Istent az ő szívében és legyen szenvedései között türelmes, Istentől minden jót várván. *Légy hű mindhalálig s neked adom az élet koronáját,* mondja az Ur.

Amen.

BEYER FÜLÖP.

KI AZ ÉN FELEBARÁTOM?

— Vasárnapi. —

Luk. 10, 25—37.

„Nézzétek, hogy szeretik egymást!“ szóltak egykor egymáshoz a csodálkozás hangján a pogányok a keresztyénekre mutatva.

„Nézzétek, mint fürödnek egymás vérében a krisztusi szeretet hirdetői!“ mondhatják most kaján kárörömmel a keresztyénség ellenségei.

Ha az első keresztyének a szeretet lelkével győzték meg a pogányságot s szelid türelmükkel nyerték meg az igaz ügynek ellenségeiket: a Krisztus mai követői elvakult szenvedélyükkel, engesztelhetetlen gyűlölködésükkel nemcsak a művelődés alkotásait pusztítják, nemcsak az embries érzést csúfolják meg, hanem még a keresztyénség diadalába vetett hitet is megingatják. Itt és ott kezdenek már a keresztyénség csődjéről beszélni. Egy *Fatton* nevű svájci misszionárius, kinek a háboru kitörése óta több ízben volt alkalmja érintkezni afrikai pogány négekkel, írja tudósításában, hogy ezek az ügynevezett vademberek mindjárt a háboru kitörésekor mennyire megütköztek az európai események hallatára. Azóta is újra meg újra kérdezik: „Még mindig tart a háboru? Valóban öldöszik egymást a keresztyének?“ S midőn ezt beismerik előttük, fejcsóválva mondogatják: „Bizony csak a fehérek a vadak; sokkal inkább, mint mi.“

Óh, hova lett földünkről a világot megváltó szeretet? Eltemették azt a világégés omladékai. Nem régen még föl akart kelni sirjából, midőn a szövetséges uralkodók őszinte békeajánlatát diktálta. Ámde ellenségeink e

szép reményekre jogosító történelmi okmányt magát az ördögöt megszegyenítő roszakarattal fogadták s gúnykaczajjal utasították vissza. Mi a békesség Jerusálemébe akartunk menni, de a jerikói puszta utonállói, rabló hordái nem engedtek. És most nem csak a tőlük kapott sebek égetik testünket, de a lelkünk is vérzik; undor marczangol, mert az emberiség történelmének e legelvetemültebb bűnét a szabadság, fölvilágosodottság és emberriesség örve alatt követték el. Bizony, midőn látjuk, hogy azok a finom műveltségű, előkelő férfiak, azok a megkeresztelt pogányok mint hordanak újabb és újabb gyűjtő anyagot a nagy világégéshez, nagyon is nehéznek tűnik föl előttünk az általános emberszeretetről szóló keresztyén elv betöltése. Olyanformán vagyunk vele, mint ama farizeus, ki midőn hibátlanul elmondotta a törvény szavait: — *Szeresd . . . felebarátodat, mint magadat* — tétovázva kérdezte, hogy tulajdonképen ki az ő felebarátja? Összekuszáltan, szétzilálva hever előttünk a világ rendje. A nagy zűrzavarban nem ismerjük föl a Krisztus követőit, sőt alig ismerünk önmagunkra is. Mig ezelőtt kisebb bal eset híre is napokon át lehangolta kedélyünket, most retentő harczok rémes tudósításait megszokottan, lelki nyugalommal olvassuk. Mig ezelőtt írtóztunk néhány csöpp vértől is, most szinte vágyva-vágyunk látni az ellenség százezreinek pusztulását. Talán e fölfordult világban nem is kötelező már a szeretet törvénye, vagy úgy kell azt értelmeznünk, hogy felebarátunk a honfitárs és a szövetségese; csak ezekkel szemben vannak kötelességeink, másokkal szemben legfeljebb az, hogy elpusztítsuk őket?!

Atyámfiai! Emberek vagyunk. Ha áthatja is lelkünket a krisztusi eszmék magasztos volta, ha példaképünknek az ellenségeiért imádkozó Megváltót tartjuk is, bizony azért ott künn az életben, mikor látjuk a háboru-okozta mérhetetlen testi és lelki nyomoruságot, nem csoda, hogy harag gyűl a szívünkbe s szitokra fakad az ajkunk azok ellen, akik földézték ezeket és nem hajlandók addig abba hagyni, mig a mi testünk roncsai fölött nem ülhetnek győzelmi mámorban vad orgiát. Ámde itt az Urnak szentelt helyen, mikor az írás igaz értelmét tudakozván, hitünk

szálaít is számon tartod, óh csak az enyéimet takargasd be gondviselésed hatalmas szárnyaival!" A katonaférj feleségeért s a feleség elszakadt hitvestársáért eseng: „Vigyázz reá, Istenem!"

Meghallgatásra találnak ezek a forró imák? Csakugyan vigyáz az Ur? Csakugyan fejünk hajszálaít is számon tartja? Ott, amikor olvasatlanul dobálják be az elesettek hulláít, mikor „a hősoeket egy közös sírnak adják" (Petőfi), ott is el lehet-e mondani: *Néktek a fejetek hajszálaít is számon vannak?*

El. Van gondviselés ott is; a sírban is; „ott is elszórt csontjaimat kezeid takarják" (Berzsenyi); az ütközet észbontó gomolygásában, az egymást keresztező golyók szörnyü kuszavonalai között az ő szeme vigyáz, óva-védelmezve vigyáz az utolsó katonára is.

Ah és mi? Mi mit csinálunk? Mi mindent elkövetünk, hogy *ne vigyázzon!* Ott künn ágyukkal, irtózatoss robbanó erejü gránátokkal, farkasvermekkel és aknamezőkkel, gázokkal és tűzvetőkkel, tehát a pokoltól elrabolt gyilkos eszközök egész garmadáíával, itt bent pedig uzsoarával, lelketlen önzéssel gátoljuk meg, hogy vigyázhasson. Így lesz a háboru végelemzésben harcz az Isten, a gondviselő Isten ellen! Mert vigyáz az Ur, *de általunk!* Isten az ő terveit emberek által valósítja meg. Nézzétek: emberré lett, hogy magát kijelentse; emberek által végezteti el bölcs akaratát, emberszívbén ad boldogságot s emberrel veret meg. Büntető végzését és gondviselő vigyázását emberek által végezteti el.

Nem halljátok ezt az evangéliomot, ti szegény üldözött búss özvegyek, kiknek lelkét egyszerre rágja a bánat és a gond; ti szenvedő kicsiny árvák, kiknek sorsa hasonló a madárfiókáéhoz, melyet kisodort puha meleg fészkeből a vihar, nem halljátok: vigyázz az Ur, általunk vigyáz reátok. Van gondviselés! „Oh a sír sok mindent elfed: bút, örömot, fényt, szerelmet; de ki gyermekét szerette, gondját sír el nem temette" (Gyulai). Azt hiszitek hogy a golyó, mely átszakította a ti boldogságtokért égő szívet, széttépte azt a gondos szeretetet, mely az utolsó sóhajjal is áldást küldött reátok?

Testvéreim! A természettudomány tanít az eleven erő megmaradásáról s az evangéliomban írva van, hogy az örök, áldott lélekerő: *a szeretet soha el nem fogy, az erős, mint a halál*; de hát a háboru megczáfolta-e ezeket a biztató tanításokat? Eltűnt a szeretet? Ott marad a sírban?

Ah nem, százszor nem! Itt van, itt, a szívünkben. Abban a meghatódottságban, mellyel elnézzük a háboru szomorú áldozatait, abban a nyugtalanító gondolatban, mely ott van az ujságczikkekben s a hadi árvák sorsáról gondoskodni kényszerít; abban a kötelességérzésben, mely őket a szívünkhöz vonni s kenyerünket velük megosztani indít, én az apai gondos szeretetet, ezt az örök szent lélekerőt szívünkbe szent örökségül áthelyező gondviselő Isten kezére ismerem. Ő zörget a szíveken.

És ne mondjátok, gyászoló testvéreim: Nem hallgatta meg imánkat az Isten, hiszen elvette tőlünk, kiért kövön térdelve titkon esengve imádkozánk! Ah nincs, nincs gondviselés, hogy míg mások boldogan összefogózva haladnak át e vérzapon, én kifosztott lélekkel, elhagyatva állok szédelegve, dideregve, a halált óhajtvá, mely elrabolt kedveseimmel egyesít . . .

Emeljétek föl megsujtott fejeteket, gyászoló véreim. Ne mondjátok ki még az utolsó szót. Majd látni fogtok még más szemekkel is. A fájdalommal is czélja van az Urnak; eszköz az, mellyel útát vág, őhozá közelebb vezető útát. Új boldogság vár. A földi öröm romjaira lera-gyog a lélek világából, abból a titokzatos más világból idehulló napsugár.

Ki tudja, nem közelebb emelt-e az Ur magához az által, hogy feketével vontá be élteteket, áthúzta kemény vonással jövődötöknek reményekkel telefestett képét?

Két festő dolgozott egy hatalmas templom mennyezetén. Állványuk csupán egy pár deszkaszáלבól volt összekapcsolva. Alattuk szédítő mélység. Az egyik elkészült már képével s gyönyörködve merül el szemléletébe. Nézegeti, szeme boldog büszkeségtől ragyog. S hogy a kellő távlatot megkapja hátrafelé lépked.

Barátja rémulten veszi észre, hogy csak egy lépés még s a deszka szélére lép, honnan menthetetlenül lezuhan.

EGYMÁS TERHÉT HORDOZZUK.

— Háboru idején. —

Gal. 6, 2.

Valamelyik nagyobb vidéki városban történt (talán ti is olvastátok a lapokból), hogy egy szegény öreg asszony, midőn az utczán sietve ment hazafelé, egy szögeletház előtt hirtelen megállott, leterítette az utca kövezetére a nála lévő abroszt és valami csillogó tárgyakat kezdett föl-szedeketni a földről; berakta azokat abroszába és gondosan összehajtogatva ment tovább nyugodtan hazafelé. Ez a dolog azonban feltűnt sokaknak, feltűnt egy rendőrnek is, ki az utczaszöglettől nem messzire állt; utána sietett az öreg asszonynak, megállította és kényszerítette, hogy mutassa meg, mit szedeketett föl az imént és mit rejteget abroszában. Mily nagy volt azonban a rendőrnek is, a többi járókelőknek is a meglepetése és csodálkozása, midőn az abroszból a várt pénzdarabok helyét hitvány üvegdarabok kerültek elő. Bosszúsán rivallt rá a rendőr a szegény asszonyra, hogy miért szedte föl azokat az üvegdarabokat és miért rakta abroszába. Mire a szegény öreg alázatosan így mentegetődzött: „Sok dolguk van most, ebben a háborus időben, az édesanyáknak; nem akartam, hogy ezek az üvegdarabok megvágják a gyermekek lábait és azzal is szaporodjék a szegény anyáknak a baja, gondja; azért szedtem föl azokat.“ Ugy gondolom, hogy a rendőr is, meg a kíváncsi sokaság is megszégyenülve, de megilletődve is tekintett erre a szegény, törődött öreg asszonyra, aki a háboru ezer baja és gondja között segítségükre akart lenni — már ahogy tudott — az édesanyáknak; az itthon maradt, ezer bajjal küzdő szegény asszonyoknak.

Ilyen szegény, kopott öreg asszonyokról s ilyen csekély utczai eseményekről a történelem nem emlékezik meg; annak más jelentősebb dolgai vannak. Az a győzelmes hadvezérek dicső tetteit zengi; az a véres harczoknak, pusztító öldökléseknek az eseményeit örökíti meg lapjain. Az ilyen egyszerű jószívü asszonyokról csak a Biblia beszél; csak a költő emlékezik meg olykor-olykor dalában, énekében. Így örökítette meg a Biblia a sareptai özvegyasszonynak az emlékét, akinek bár magának sem volt mit ennie s fiával együtt az éhhalál előtt állott: mégis megosztotta utolsó marék lisztecskéjét és kevés olaját is a profétával, Illéssel, ki inségében hozzáfolyamodott. És jószívüségéért az Isten áldása szállt mindhármokra. Ilyen jószívü, jólelkü magyar asszonyról énekel a koszorus költő (Vörösmarty) is egyik legszebb, legmeghatóbb költeményében, melyben leírja, hogy egy szegény, elhagyatott özvegy nőnek — talán éppen a költő édesanyjának — nem volt egyebe, mint egy kopott, szakadozott imádságoskönyve és midőn a szomszéd öreg asszony bekopogtatott hozzá és imádságoskönyvet kért tőle használatra, kettészakította a magáét és felét jószívvel odaadta a szomszédasszonynak. Az ilyen kicsinyes asszonyi dolgokról nem emlékezik meg — mondom — a történelem; de higyjétek el, testvéreim, hogy ama egyszerű világtörténeti események, véres és pusztító háboruk, győzelmes hadvezérek emléke már régen megkopott és elhalványult a történelem lapjain; sőt maguk a történet évkönyvei is már régen bezáródtak és lomtárba kerültek, mikor a sareptai özvegynek s más jószívü asszonyoknak a neve még mindig tündöklő fényben fog élni az emberiség emlékében. Az élet könyvében pedig, hol angyalok jegyzik az emberek jótetteit, följegyezve marad örökre, az ítélet nagy napjáig.

Annak a szegény öreg asszonynak is, akiről beszédem elején megemlékeztem, belekerül a neve bizonyosan nem a történelemnek, de az életnek nagy könyvébe. Belekerül és méltán, mert ez a szegény, együgyü asszony ebben a háborus időben, amikor fölfordulni, összezavarodni és elpusztulni látszik körülöttünk minden, olyan példáját mutatta a jószívüségnek, emberszeretetnek, mely a maga egy-

szerüségében is meghat, megindít és minden ékesszólásnál hathatósabban serkent és lelkesít az apostolnak szent leczkénkben kifejezett amaz intésére: *Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.*

*

A mi útunk, testvéreim, máskor is tövisekkel és üvegdarabokkal van beszórva, de kétszeresen, százszorosan üvegdarabos az most ebben a háborus időben, mikor halálmadár vijjog szünetlen a házunk fölött s nem tudjuk, melyik óra, melyik percz ragadja el tőlünk férjünket, gyermekünket, testvérünket; amikor pusztul, megsemmisül körülöttünk minden, amiért idáig fáradoztunk s amiben eddig gyönyörködtünk. Ezek a tövisek, ezek az üvegdarabok megsebzik, összevagdaldják nem a lábunkat, az nem volna oly fájdalmas, de a szívünket. Hol van a kéz, a jószívű öreg asszonynak áldott keze, amely fölszedje útunkból a sebző üvegdarabokat?

Hogy a családnak a feje, kenyérkeresője, gondviselője itthagya a háznépét; itt feleségét gyermekeit, gazdaságát s idehaza pusztul minden, ő maga pedig ott áll éjjel-nappal az ellenség ágyutorka és puskacsöve előtt, várva minden perczen a halálthozó golyót: ez is üvegdarab. Hogy a felnőtt fiu, már jobbkeze az édesapának, reménye, büszkesége az édesanyának, most ott szenved valahol messze idegenben szomorú rabságban, holott itthon az elárvult gazdaságban olyan nagy szükség volna az ő két dolgos kezére; de ő nem jöhet, nem repülhet haza, bármint szeretne is, a hazaszálló felhőkkel, csak sóhajtásait, panaszait küldi errefelé a szelek szárnyán: ez is üvegdarab; ez is sebzi, vérzi az apai és anyai szívet. Hogy még az időjárás is ellenünk fordult, hogy most, amikor kétszeres áldásra volna szükségünk harczoló katonáink, éhező gyermekeink végett, a természet oly szűkmarkuan adja a maga áldását, hogy maholnap nyomor és inség kopogtat be hozzánk; hogy amióta a háboru dühöng, a föld is bezárta kebelét, hogy évről-évre csak féltermést ad, hogy a liszt, a kenyér az egész országban oly szűken van, hogy csak mérve, kiszabva lehet a magyar embernek kenyeret ennie;

hogy tej, a legfőbb táplálék a városokban már csak a betegeknek és a gyermekeknek jut: ez mind tövis és üvegdarab ebben a világháboruban. Hogy a gyermekek gondjába egészen az anyákra maradt, messze lévén hajh! a szerető, a segítő, a tanácsadó férj; hogy a szülei szeretet most csak félszárnyal takargathatja az itthonn maradt gyermekeket és sok helyen még az iskolát is nélkülözniök kell, mert a háboru zivatarra a harctérre sodorta a tanítókat is és a szellemi művelődés megakadt: ez mind tövise a mai életnek, mind üvegdarabja a most dúló háborunak.

Ime, igen sok üvegdarab van most a mi útunkban; igen sok fájdalom, szükség és nyomor fakad a háboru nyomában; de ezeket az üvegdarabokat ártalmatlanná tehetjük, a háboruval együttjáró nyomort enyhíthetjük, ha követjük mi is annak az öreg asszonymak a példáját, aki-ről az imént emlékeztem; ha nem megyünk el oly közönyösen az üvegdarabok mellett, mint elment a szegény asszony előtt már száz meg száz; hanem meglátjuk és föl-szededetjük azokat gondosan, hogy kárt ne tegyenek se kicsinyekben, se nagyokban és ne szaporítsák a gondok terhe alatt amúgy is roskadozó anyák és asszonyok munkáját.

Tudjátok-é, hogy mi a módja, mi az eszköze az üvegdarabok összeszedésének? Megmondom röviden, testvéreim!
Az Istenben vetett hit, a munka és a takarékoság.

Igen, az Istenben vetett hittel ezer meg ezer üvegdarabot föl lehet szedni útunkból. Ha hisszük azt, hogy ezt a nagy világháborút a bölcs, a jó, az igazságos Isten bocsátotta az emberiségre; ő bocsátotta talán büntetésül, talán okulásul: akkor hinni fogjuk azt is, hogy amikor elégnek látja, véget is vet a vérontásnak és fölhozza a háboru sötét vészes fellegeire a béke szelid szívárványát. Ha hisszük azt, hogy Isten viselt gondot eddig is a mi ezeréves hazánkra és most sem engedi azt elpusztulni, az ellenség zsákmányául; hanem hazánkat megnagyobbodva, nemzetünket megújulva, megerősödve hozza ki a háboru zivatarából. Ha hisszük, hogy az Isten tartott paizst kedveseink feje fölé, mikor az ágyugolyó repült feléjük, mikor záporosó módra suhogott körülök a golyó, mikor szívöket kereste az ellenség gyilkos vasa; ha hisszük azt, hogy

fogoly kedveseinket oly hűséggel és szeretettel védi, takar-gatja a hideg, az éhség és szomjuság ellen, mint az anyamadar kicsinyeit: akkor hinni fogjuk azt is, hogy megőrzi ezután is és visszahozza nemsokára ölelő karjaink közé őket, akikért oly sokat sírtunk és imádkoztunk. Az Istenben vetett hittel, az ő bölcseségének a meggondolásával igen sok tövis magától kiesik szívünkből, igen sok üvegdarab eltűnik észrevétlenül lábaink alól.

Nem elég azonban az Istenben vetett hit, hanem *munka, szorgalom* is kell hozzá, hogy az üvegdarabokat eltüntessük, a sebeket meggyógyítsuk; mert mint a példabeszéd is mondja: a hit hegyeket mozdít, de ásóval és kapával dolgozik. Nem szükséges azt előttetek hosszasan magyaráznom, hogy most, mikor 2—3 millió munkás férfi a harctéren van, a legerősebb, legdolgosabb kezek, kétszeresen kötelessége mindenkinek, aki itthonn van, ifjunak és öregnek, férfinak és asszonynak a munka, a szorgalom. Igazán elmondhatjuk, hogy manapság, ha négy kezünk volna is, mindenikkel tudnánk mit dolgozni, hogy elvégezzük a reánk váró tömérdek munkát és előteremtsük mindazt, amire a harczoló katonaságnak és az itthonn levő lakosságnak szüksége van. Nemcsak fiaink harczolnak most; de harczolunk mi is, akik itthonn vagyunk, csakhogy a mi fegyverünk az eke, a borona, az ásó, kapa, kasza. A harctéren levő katonaság a sziklafúró gép aczeltűje, de a hajtóerő az itthonn levő dolgozó lakosság. Árulója az hazájának, meggyalázója magyarságának és emberi nevének, aki most összetett kezekkel ül és nem siet résztvenni abban a nagy közös munkában és erőfeszítésben, amelyet hazánkért, nemzetünkért, küzdő fiainkért, az itthonnmaradottakért, barátainkért, szövetségeseinkért folytatunk. Árulója az ezer sebből vérző hazájának, aki könnyüszerral pénzhez jutván, nem dolgozik; nézi a mások verejtékezését és hagyja gyermekeit éhezni és rongyoskodni.

A hit és munka mellett azonban még *a takarékoság* is szükséges ahoz, hogy útunkból az üvegdarabokat elhárítsuk, a háboru-okozta nyomort és fájdalmat enyhítsük. Takarékoságra különben mindig szükségünk van, mert hiszen Isten az élet javait mindig kimérve adja s vétkezik

Isten és embertársai ellen az, aki bármikor tékozol. Most azonban, mikor a háboru a termésnek nagyobb részét fölemésztí, vagy elpusztítja; most, amikor táplálnunk kell nemcsak hozzánk tartozóinkat és szövetségeseinket, de még ellenségeinket, a nagyszámu foglyokat s a meghódított országok lakóit is; most, amikor a tengeren mintegy érczfal körűl vagyunk véve és idegen országokból semmit be nem hozhatunk: sokszorosan kell takarékoskodnunk mindazzal, amit a magyar föld terem, ami határainkon belül található. Nem kell várnunk azt, hogy az állam, mint a gyermeknek, kimérje, kiozsza az élelmiczikkeket, hanem magunknak önként össze kell szednünk s meg kell becsűlnünk mindent, amit Isten adott; meg a morzsákat, a maradékokat is.

Nagy megűtközéssel olvashatjuk a lapokban, hogy ezekben a válságos, inséges időkben mily sok a könnyelmű és tékozló ember. Azt írják az ujságok, hogy a selyemnek, bársonynak és drágaköveknek sohasem volt olyan divatja és kelendősége, mint most, a háboru alatt. Legtöbbet költ fényűzésre Amerika; ő ugyanis legtöbbet keresett a háborun; azután jön Franciaország és mindjárt harmadik helyen Magyarország. Azt írják a lapok, hogy a mi asszonyaink és leányaink, mig férjök és apjok a harcztéren küzd és ontja vérét, addig ők a hadisegélyt, ezt a keserves vérdíjat, a boltokba hordják selyemre, bársonyra és hitvány bécsirongyra. Átok száll annak a nevére és emlékére, aki most, mikor hazánknek jövője, nemzetűnknek az élete vagy halála forog koczán; mikor nem annyira a vitézségtől, de a takarékoságtól, a kitartástól függ a győzelem; mikor mindenki nélkülöz, tūr és szenved: aki most tékozol; pénzét, vagyonát nem a haza oltárára áldozza, de a hiúság vásárján vesztegeti. Mennyire megszegyeníti az ilyent az az öreg asszony, aki fölszedte az utcán az üvegdarabokat is, hogy ezzel is könnyítse az anyák dolgát és kevesbítse a bajt, veszedelmet . . .

Vigyűk magunkkal, mint elmélkedésűnk tanulságát, szent leczkénk intelmét: *Egymás terhét hordozzuk és úgy töltsűk be a Krisztus törvényét!*

Amen.

HALLGATÓ JÁNOS.

AKARSZ-É MEGGYÓGYULNI?

— Vasárnapi. —

Ján. 5, 1—14.

Mai evangéliomi szent igénk a fájdalmak és szenvedések, de egyszersmind a segítség és gyógyulás helyéhez is vezet minket. Bethesdának, a kegyelem házának nevezték el e helyet a hálás emberek, mivel itt nyerték vissza egészségüket.

Manapság hazánk is a fájdalmak és szenvedések háza. A gyilkos háború, mely immár három év óta tombol földrészünkön, végtelen sok nyomort és kimondhatatlan gyászt hozott és borított nemzetünkre. Ámde Istennek nem az a végső célja, hogy e súlyos megpróbáltatásokkal gyötörje és kinozza gyermekeit. Az ő gondolatai nem a gyötörtetésnek, hanem a békességnek a gondolatai s célja a mi üdvösségünk. A szomorúság vizeinek, amelyek most körülvesznek, az élet forrásává kell változniok számunkra. A mi népközösségünkre is, amelynél most annyi gond és inség ütött tanyát, vonatkozik Istennek a proféta ajka által hirdetett kegyelmes ígérete: *Nagyobb léssen e második háznak dicsősége az elsőnél, azt mondja a seregeknek Ura és e helyen adok békességet* (Agg. 2, 9.). A mi hazánknak is Bethesdává, kegyelem házává kell változnia, miként azzá vált amaz első Bethesda ott Jerusálem kapuja előtt a szegény betegekre nézve. Amily bizonyos, hogy a mostani időre ráillik a proféta mondása: *Gonosz idő ez!* viszont éppen úgy ráillenek emez apostoli igék is: *Imé itt a kellemetes idő, imé itt az üdvösség napja* (2. Kor. 6, 2.). Minekünk is e mostani nehéz időkből bensőnkben, lelkünkben meggyógyulva kell kijutnunk.

1.

Természetesen Isten az üdvösségben csakis azokat résesíti, akik készek azt elfogadni.

Akarsz-é meggyógyulni? Ez az első kérdés, amelyet Jézus a beteghez intéz, mielőtt meggyógyítaná. Ez az a nagy kérdés, amelyet ő e komoran komoly idők által népünkhöz is intéz. Az Ur minden bizonnyal segíteni akar és kész is segíteni minden emberen, de segítő készségét akarunktól teszi függővé. Hiszen tapasztalásból tudjuk, mily nagyban hozzájárul a beteg akarata ahhoz, hogy meggyógyuljon; mily sokakat megtartott az életnek az élethez való erős ragaszkodás. E háborus időben is bőséges alkalmunk volt tapasztalni azt, hogy a hadvezérek és a hadseregek szivós akarata hányszor vivta ki és biztosította a győzelmet. Így van ez a benső élet terén is. Csakis akkor gyógyulhat meg népünk alaposan és gyökeresen, ha meg van hozzá az akarata. Az egyes lélek csak akkor haladhat a javulás útján, ha akarata a megjobbulásra irányul.

Aki meg akar gyógyítani minket, az ma is előttünk áll segíteni kész mindenható igéjével: *Kelj fel és járj!* Hatalma az emberek lelke fölött ma is ép' oly nagy, mint volt akkor, amikor emberi testben járt e földön. Isteni személyisége ma is bír azzal az erővel, hogy lelki föltámasztásra keltsen, mert ő mivel csodákat a benső emberben. Rajta nem múlik tehát semmi.

Ámde nem múlik-é mirajtunk? Vajjon népünk az ő komoly kérdésére — *Akarsz-é meggyógyulni?* — kész-e örömmel válaszolni: Igen, Uram, akarok! Avagy nem kell-é az Urnak fölöttünk is panaszkodnia, miként egykor Jerusálem fölött: *Hányszor akartam egybegyűjteni a te fiaidat . . . és te nem akartad* (Máté 23, 37.).

Hiszen nem szól-e ma is az embereknek nagy tömege tőle elfordulva ajakán eme gúnyos kérdéssel: Ugyan mit segíthetne ő mirajtunk? Igen, ha jönne, kenyeret adna bőségesen, az éhezőket megelégténe felségesen, akkor hinnénk benne, igazán hinnénk! De így? Pedig lám, egyetlen kornak sem volt oly nagy szüksége a segítőre, mint éppen a miénknek. Hiszen ki más szabadíthat meg minket

benső nyomoruságainkból, amelyek úgy aggasztanak, gondjainkból, amelyek szívünket úgy gyötrik, az aggodásból és szomorúságból, a csüggedtségből és levertségből, amelyek mind-mind oly bénítóan nehezeden lelkünkre is, ha nem éppen s egyedül csak ő, aki e hatalmas ígéket mondhatta egykor s mondhatja ma is: *Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek és én megnyugosztalak titeket* (Máté 11, 28.). Ki állítja helyre bensőnk lelki egyensúlyát, ki önt belénk bizalmat, erőt, bátorságot, türelmet és kitartást a háboru oly sulyos nyomoruságában, ha nem ő, ki újra meg újra megerősít ama szent hitben, hogy Istennek gyermekei vagyunk és maradunk minden vész és vihar ellenére és semmi sem képes az ő szeretetétől elszakítani? E tagadhatatlan tény ne érlelje-e meg tehát bennünk azt a szent elhatározást, hogy őbennne, a lelkek nagy oryosában bizva bizzunk s így szóljon fohászkodván ajkunk őhozzá: Uram! meg akarok gyógyulni, gyógyíts meg, hogy egészséges legyek!

2.

Ámde nemcsak erős akarat kell ahhoz, hogy bensőnkben meggyógyuljunk s egészségesek legyünk. Jézus a Bethesda tava mellett meggyógyulttal a templomban találkozik. Minden bizonytal ama szent vágy vitte oda, hogy a gyógyulásért hálát adjon Istennek. És ime ott a templomban találkozik ismét azzal, akinek egészségét köszönheti: Jézussal. Az Ur a hazatávozonak ezt a komoly intést adja utra valóul: *Ime meggyógyultál; többé ne vétkezzél, hogy rosszabbul ne legyen dolgod!* A vett jótéteményről meg ne feledkezzék s háláját ne csak szóval, hanem tettel is bizonyítsa. Élete ezentul ne a bűnnek szolgáljon, hanem legyen Istennek szentelve.

Ha mi is tapasztaljuk az Urnak segedelmét és kegyelmét, nekünk is hálásan kell arra gondolnunk s nem szabad elfeledkeznünk semmi jótéteményéről (Zsolt. 103, 2.). Nemcsak az Isten házában kell hálát rebegnie ajkuknak, hanem arra kell törekednünk, hogy egész életünk istentisztelet legyen s a bűnnek teljesen és végképpen fölmondjuk a szolgálatot.

És ez annál inkább sikerül, mennél hivebben emeljük föl szívünket és kezünket hálaadóan az Urhoz. Okunk erre valóban bőséges. A megpróbáltatások mellett, amelyek alatt sóhajtozunk, nem szabad megfeledkeznünk az áldásokról sem, amiknek szívből örvendezhetünk. Hálatelt szívvel áldhatjuk Istent, hogy vitéz hadainkat magyar hazánk védelmében olyan erős élő bástyafallá tette, amely megvédte városainkat, falvainkat a durva ellenség dúlásától; hogy, ha nem is bőséges, de a megfogyatkozott munkáskezdek mellett is a háborus évek alatt is okos beosztással elegendő termést adott, amely gonosz ellenségeink pokoli tervét megghiúsította s csúffá tette; hogy minden mi vállalkozásunkat sikerrel koronázta s valóban csodálatos, az egész világ méltó bámulatát felkeltő eredmények kivívására tette képessé nemzetünket.

Mennél áhitatosabban emeljük föl szemeinket hálatelten a minden jó adomány adójához, annál bensőbb az Urral való közösségünk. S mennél erősebb a szent kapocs, mely az Urhoz csatol, annál inkább lazul, töredezik a rabbilincs, oszlik-foszlik a kötelék, mely a bűnhöz kötözött. Mennél jobban szemünk előtt és szívünkben birjuk az Urat, annál bizonyosabban védve vagyunk a gonosz ellen, annál alaposabban meggyógyul, megtisztul lelkünk a gyarlóságoktól és fogyatkozásoktól s annál gyorsabban haladunk a teljes benső gyógyulás felé. S csakis ettől, egyesegyedül csak ettől várhatjuk üdvünket, lelki boldogságunkat. Csakis így tapasztalhatjuk az isteni ígéret boldogító igazságát: *Aki hálával áldozik, az dicsőít engem; és aki az útra vigyáz, annak mutatom meg Istennek szabadítását* (Zsolt. 50, 23.).

Amen.

Rothenhöfer után

RÉDEI KÁROLY.

TÁBITHA.

— Vasárnapi. —

Csel. 9, 36—42.

Azoknak a keveseknek, akiről a Biblia följegyezte, hogy mintegy a sir széléről ragadtattak vissza az életre, azoknak a keveseknek egyike a joppei Tábitha, görögösen Dorkás. Mikor meghalt, a joppei gyülekezet két férfit küld Liddába, ahol Péter apostol tanított s Péter késedelem nélkül útra kelt Joppéba; megérkezvén a halottas házhoz, ugyanazokkal a szavakkal támasztja fel Tábithát, amelyekkel egykor Jézus támasztotta föl Jairus leányát: *Tábitha, kumi!* Tábitha, kelj föl!

Ha Tábitha föltámasztásának történetét összevetjük a Biblia hasonló történeteivel, azonnal szemünkbe tűnik, hogy míg más esetekben a családtagok azok, akik egy-egy fiut, leányt, vagy testvért gyászolva Jézushoz sietnek segedelemért, vigasztalásért, addig itt egy gyülekezet tagjai egyesülnek abban a forró óhajtásban, hogy Tábitha tőlök el ne ragadtassék, hanem nekik visszaadassék. Ez különös jelentőséget kölcsönöz történetünknek. Látunk egy leányt család nélkül, rokonság nélkül, egy nőt minden élethívatus nélkül, tehát egy nőt azoknak sorából, akik könnyen esnek abba a veszedelembé, hogy az életet üresnek, hiábavalónak tekintsék. És éppen ennek a nőnek koporsója fölött hangzik föl a jajszó: Oh add vissza nekünk; mi Tábithát nem nélkülözhetjük!

Péter apostol szavai: *Tábitha, kelj föl!* örök jelentőséget nyernek. Nem csak az őskeresztység, de minden idők keresztységének jelszavaivá lettek. Anélkül az érzés nélkül, amely Tábithában megtestesül, egyetlen gyü-

lekezet sem állhat fenn. A gyülekezetek tagjai változhatnak, egyik nemzedék fölváltja a másikat; változhatik a tudomány is, az egyház tanítói székében most egy Augustinus, majd egy Luther, vagy egy Kálvin ülhet; de Tá-bitha örökre Tá-bitha marad; *az ő tette kész, önzetlen, a szív mélyéből fakadó szeretetének nem szabad az egyházból kihalnia sohasem.*

*

Hol vette Tá-bitha nevét? Nyilván szép, ügyes leányka lehetett, akit barátnői kőszáli zergének neveztek el s mivel e név igen találóan jellemezte őt, rajta maradt, sőt igazi nevét egészen elfeledteté. Ezt a nevet magával vitte a keresztyénségbe is; hiszen szép, bájos, ügyes maradt ő továbbra is, csakhogy kelleme, bája, elevensége megszentelődik a keresztyén érzületben. Az egyháznak voltak korszakai, mikor ezeket a természetes jellemvonásokat lenézték, sőt bűnül vették; különös érdem gyanánt dicsőítették, ha egy leány szőrcsuhába öltözködött, testét bőjtöléssel, különféle gyötrésekkel sanyargatá. Azokból az időkből fenmaradt egy Marcellának, egy Paulának, egy Blasillának neve; de az ő világgyűlölő fölfogásukkal mily éles ellentétben áll a Tá-bitha szent természetessége; az a szent természetesség, amely az evangéliomból táplálkozik. Az evangéliom nem azért adatott az égből a földre, hogy az életet megsemmisítse, hanem hogy megdicsőítse; az élet örömeinek, szépségeinek nem elhervadni, de megdicsőülni kell az evangéliom érintésére.

Igy látjuk Tá-bithánál is. Mikor keresztyénné leszen, akkor is üde, kellemes, bájos jelenség; csakhogy ragyogó szemei most a kunyhók sötétségébe viszik be a napfényt, az evangéliom vigasztalásának világosságát. Ha szép volt pogány korában táncz és játék közben, még szebb, még igézőbb jelenség, amint karján kosarával egyik kunyhóból a másikba jár, alamizsnát osztogat, kenyeret az éhezőnek, ruhát a ruhátlannak.

Azt hiszem, nem lesz fölösleges rámutatnunk Tá-bitha alakjára. Az idők hangosan kiáltják, hogy abban a nagy munkában, amely a háboru nyomán a nemzetre vár, min-

denkinek részt kell vennie, még a lányok, a nők sem töltetik idejüket semmittevéssel; elmúlt az a kor, amikor egy-egy nő életét az üres játék, az öltözködés töltötte ki. Az életnek a munka ad igazi értéket; ez is csak akkor, ha vele másoknak szolgálunk. Nézzétek Tábitát! Nem pusztá ajándékot, alamizsnát osztogat, hanem kész ruhát, amit maga varrogat; minden ruhadarabbal szívének egy-egy darabját nyújtja az özvegyeknek. És ezek, mintha gyermekei volnának, úgy gyászolják a jó Tábitát; koporsója fölött sírva mutogatják: Íme, ezt, meg ezt a ruhadarabot is Tábita csinálta nekünk; azért kedves nekik minden egyes ruhadarab, mert mindenikhez a Tábita szeretete tapad.

Az özvegyek dicsérete nemcsak Tábita serénységének szól, hanem önzetlenségének is.

Tudjátok-é, K. A! miért nem lehet boldog az, aki üres semmittevéssel tölti el életét? Tudjátok-é, miért menekül az elől az öröm, aki nagy vágyakozással szalad utána? Hát azért, mert ezekben az önzés az uralkodó érzelem. Isten pedig az igazi jókedvet, örömet, a boldogságot az önzetlenséghez kötötte volt. Isten törvénye, hogy az önző, aki különféle úton-módon a jólétet hajszolja, a gazdagságban is elégedetlen, bensőleg szegény maradjon; az önzetlen pedig, aki szívével a szegénységnek szolgál, a kevesen is elégedettnek, boldognak érezze magát. A szegénységben van valami fölemelő, megszentelő erő; nem okos dolog tehát a gyermekek elől eltakargatni az élet szükségzeit, csak hadd ismerjék meg azokat korán. Istennek csak intenie kellene s nem volna éhező, fázó, ruhátlan; mindenkinek volna bőven a földiekből. És ezt Isten nem teszi. Mi emberek a magunk gondolatai szerint úgy gondoljuk, hogy ha rajtunk állana, termővé tennénk minden mezőt, édenkertté változtatnók a föld színét. De Isten ezt nem cselekszi meg. Az ő világregdje szerint van szegénység, van azért, hogy vele küzdelemre szálljunk s a fölötté aratott diadalban találjuk boldogságunkat. A szegénység egyike azoknak a nagy föladatoknak, amelyeket Isten az emberiség elé szabott; ám e föladat megoldására nemcsak egy-két év, de még egy-két ezredév is kevés. A szegénység ellen folytatott küzdelem nem kisebb jelentőségű an-

nál, amely határaink előtt folyik s az önzetlenségnek, az áldozatkészségnek nagy iskolája ez is. A szegények szeméből Isten szeme sugárzik reánk; a szegények szavában Isten szava zeng felénk: megértjük-e rendeltetésünket s betöltjük-e? Amíg lesz a földön szegénység, lesz ki nem elégített éhség, be nem fedezett meztelenség: addig Tábittha önzetlen szeretete, mely nem magára, hanem a szegényekre gondol, ezer és ezer alakban újra föltámad, mert a szeretet örök.

A háborúval karöltve járó inség idején minden jobb-létnek örvendő család szobájában egy képet szeretnék fölfüggeszteni: Tábittha képét, amint a koporsóban fekvé körülveszik az asszonyok. Tábittha alakja az önzetlen szeretet hatalmas predikátora, aki gondoskodik, hogy a koporsója fölött elhangzott ígék: *Tábittha, kelj föl!* időről-időre megvalósuljanak.

Tábittha történetében még van egy kedves vonás; az a természetesség ez, amely őt vonzóbbá teszi minden szenteknél; jótékonyága nem olyan magára erőszakolt, nem csinált virág, hanem legbensőbb lényéből fakad.

Gyakran megtörténik, hogy azok, akik az életben sokszor és nagyon csalódtak, a jótékonykodásban keresnek feledést, benső lázas nyugtalanságukat külső lázas tevékenységgel akarják elnyomni. Ilyenekből kerülnek ki a jótékonyági egyesületeknek amaz alakjai, akik egyik gyűlésről a másikba futnak ugyan, de vakok a nyomorúsággal szemben. Tábittha nem ilyen. Ő csendben dolgozik, a jótékonyág úgy árad ki szívéből, mint a víz a forrásból, az illat a rózsából; olyan természetes minden tette, mint a madár éneke, a fecske csicsergése. Mint ahogy a napnak nem kell könyörögni, hogy melegítsen; este nem kell rimánkodni hozzá, hogy térjen vissza reggel: úgy szükség-telen Tábitthát is kérni, hogy jó és könyörülő legyen.

Rendszerint azt szoktuk erényes embernek nevezni, aki legyőzve önző hajlamait, teljesíti kötelességeit s annál nagyobb lesz csodálatunk, mennél nagyobb áldozatába került kötelességének betöltése. Tagadhatatlan, hogy a kötelesség illetén betöltése szép és nemes dolog. De ez még nem jelenti az erkölcsiség legmagasabb fokát, amely felé

haladnunk kell. Ez a legmagasabb fok a kötelességek és benső hajlamok ama szent harmoniája, összhangja, amelyet megtalálunk Jézus minden tanítványában s amit csodálunk Tábithában is. A szeretet parancsolatját oly híven gyakorolja, hogy a jótételben egész művész, egészen természetévé válik az alamizsnálkodás. Ez a szív mélyéből fakadó természetes szeretet jellemzi a keresztyénséget, amely tud jót tenni anélkül, hogy a megajándékozott megalázottnak érezné magát. Cselekedjük a jót, de úgy, hogy az ne költson keserúséget; adományainkkal szívünk egy-egy darabját is nyujtsuk a szegénynek.

Tábitha, kelj föl! Péter szavai végigzengenek most országok, birodalmak, hegyek, völgyek, városok és falvak fölött, hogy felköltögessék a tette kész, önzetlen, a szív mélyéből fakadó szeretetet.

Amint a Bibliából olvassuk, Tábitha először szemeit nyitotta föl, majd fölült, végre odaállt szegényei közé. Nyiljanak meg lelki szemeitek és lássátok meg a háboru nyomán támadt szegénységet, nyomort; aztán buzduljatok föl jót cselekedni, áldozatok hozatalával enyhítgetni az inséget, szolgáljatok örömmel, mint Tábitha; áldozatos szeretet nélkül ez élet nem is igazi élet; óh, hát éljete igazi életet!

Amen.

Rittelmeyer után

CSERNÁK BÉLA.

VASÁRNAPI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA

EGÉSZ ÉVRE 20 K FÉLÉVRE 10 K

Mutatványszámot kívánatra bárkinek küld a Vasárnapi Ujság kiadóhivatala
Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az IGEHIRDETŐ

eddig megjelent tizenegy évfolyamából (1906—1916.) még néhány *teljes példány* áll rendelkezésünkre. Egy példány (I—XI. kötet) ára füzve 110 K, kötve 143 K. Megrendelhető a kiadóhivatalban. Az I. kötet csak mind a 11 évfolyam megrendelése esetén kapható. A IX—XI. kötet ára füzve 12 K, kötve 15 K egyenkint.

JÓ PAJTÁS A LEGKEDVELTEBB KÉPES GYERMEK LAP ::

Kiadja a Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4.
Előfizetési ára egész évre 12 K, félévre 6 K, negyedévre 3 K

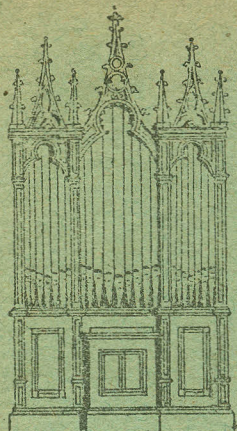
Mutatványszám ingyen.

Révész János köznapi imakönyve

— az átdolgozott bibliai fordításból vett idézetekkel — a *zsolttárok* alapján készült, azért predikáció előtti, temetési vagy alkalmi imáknál is czélszerű segédkönyv.

Ára díszkötésben, bérmentve 5 K 50 fillér.

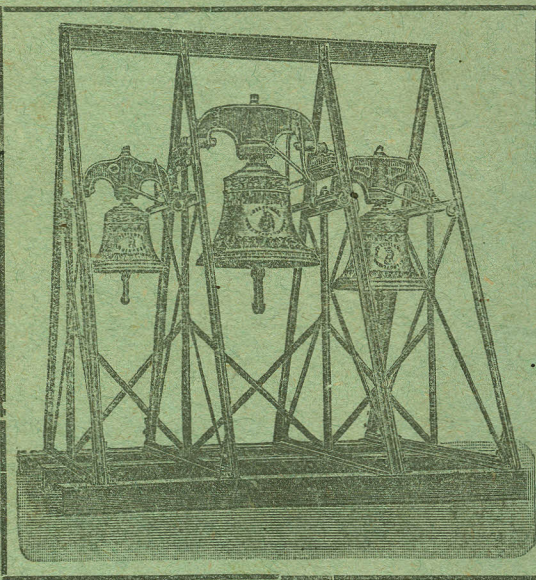
Bő tartalomjegyzék eszmék szerint, mely alkalmi dolgok keresésénél gyorsan útbaigazít. :::: Kapható a szerzőnél
Nagybányán, vagy az Igehirdetónél.

ORGONA- ÉS HARMONIUMGYÁR. □□□ ORSZÁGH SÁNDOR ÉS FIA
 cs. és kir. udv. száll. RÁKOSPALOTA (Bpest mellett).
 Gőzerőhajtás és saját villamos világítással berendezve. — Alapítva 1861. évben.

Az 1885. évi országos kiállításon „nagy díszoklevéllel” első díj és „Ferencz József lovagrenddel,” az 1904. évi veszprémi kiállításon „arany éremmel” első díj, az 1906. évi kassai kiállításon „díszoklevéllel” első díj kitüntetés; azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés. Ajánlják kitűnő hangú és erős szerkezetű, főleg a legújabb légnyomatú pneumatikai orgonáikat, melyek rendkívül könnyű játékmód és a változások egyszerű kezelése mellett, az időjárás minden viszonyosságának ellenállnak. — Szolid munka és jutányos árak. — Kisebb orgonák készletben vannak. Eddig 900-nál több új orgona lett szállítva. Raktáron kitűnő hangú harmoniumok minden nagyságban. Harmoniumok tetszés szerinti rajz- és változat-összeállítással megrendelésre készülnek. Tervezeteket és rajzokat kívánatra küldünk.

AZ IGEHIRDETŐ II—VIII. KÖTETE
 KAPHATÓ A KIADÓHIVATALBAN; FÜZVE 10 KOR.,
 KÖTVE 12 KORONA EGYENKINT.

Hazánk legrégebb
 □ harangöntődéje □

Alapítva 1816-ban.

□□ Tíz évi jóállás.

Előnyös feltételek

✻ engedtetnek ✻

Seltenhofer
Frigyes Fiai

cs. és m. kir. udv. szállítók

□□ Sopronban. □□

Ajánlják legjobban berendezett harangöntődjüket a t. községeknek és egyházaknak. —

Harangok, bármely nagyságban és zengzetben, csak a leg-

finomabb harangérből, tiszta csengő hanggal öntetnek. Repedt harangok újraöntetnek; ezek, valamint az új harangok is, a már meglévőkhöz teljes összhangzatban öntetnek. Minden harang hangja előre határoztatik meg.

□ Különösen figyelmeztetjük szabadalmazott kovácsoló vasból készült szerkezetünkre nagy harangok részére, mely által ezek könnyen húzhatók s a falakat nem rázzák. Fakoronával bíró harangok ezen szerkezetre olcsó árért átalakíttatnak. Kovácsoló vasból készült tűzmentes harangállványokat, kélszerű szerkezetben s olcsó árak mellett legjobban ajánlunk. Költségtetésekkel s képes árjegyzékkel postafordultával szolgálunk.